

тамъ тогава: въ какво седи разликата на тази култура, въ която едни подържатъ, че има Господъ, а други, че нѣма Господъ. Не е вѣрно, че нѣматъ Господъ. И еднитѣ и другитѣ иматъ Господъ. Еднитѣ иматъ единъ Господъ, когото не виждатъ, а материалиститѣ иматъ единъ Господъ, когото виждатъ. Тѣ казватъ: „Ето нашиятъ Господъ! Върху него ходимъ, ядемъ и пиемъ.“ Като дигне едно шишенце, казва: „Ето нашиятъ Господъ“. Въ дърветата, въ яденето, въ пиенето, въ всичко го виждатъ. Другитѣ казватъ: „Това е пантеизмъ“. „Е, гдѣ е вашиятъ Господъ?“ — Нашиятъ всичко е създалъ, и небето, и земята. Но всичкитѣ иматъ едни и сѣщи методи. Е, казватъ, дайте на бѣднитѣ! Че кога не се е давало на бѣднитѣ? Но свѣтътъ пакъ не се е оправилъ. Защо? — Ние още не сме научили онзи дълбокъ смисълъ на скръбта. Ако ние знаехме какво нѣщо е скръбта, ако тази скръбъ би оставила всичкитѣ свои отпечатыци въ насъ, друго щѣше да бжде. Ами че всички ние искаме при сегашнитѣ условия на земята да бждемъ щастливи. Най-голѣмото заблуждение, което сега сѣществува е, че при сегашнитѣ, дадени, условия ние искаме да бждемъ щастливи — нѣщо, което е абсолютно невъзможно. Всѣки единъ щастливъ моментъ е послѣдванъ отъ една голѣма скръбъ. Четете Шопенхауера, вземете Толстоя, всички прокарватъ тази нишка. И онзи философъ, който говори, че на земята има щастие, той не говори истината. Трѣбва да знаете, че слѣдъ всѣки моментъ на щастие идва единъ великъ моментъ на скръбъ. Таманъ отгледашъ една красива, хубава мома, 21 годишна, свършила наукитѣ си, вижъ, зародила се отъ нѣкъдѣ една епидемия на малария или чума, улови дъщеря ти, и гледашъ, въ 5 — 10 дни, очистила и дъщеря ти, и синъ ти, а ти съ такава мъка си ги отгледалъ. Викашъ лѣкари, консулиуми, и най-послѣ тѣ констатираатъ смъртъта, казватъ, че е станало разрывъ на сърцето. Лѣкаритѣ, за утѣшение на майката и бащата, констатираатъ, каква е болестъта. А тѣ оставатъ сами, като кукувица. Днесъ убиятъ нѣкого, ще дойдатъ лѣкаритѣ, щего разрѣжатъ, ще констатираатъ, какъ е станала смъртъта. Е, хубаво, каква философия има въ това? Ще съставятъ единъ актъ, ще го подпишатъ, ще кажатъ: „Намѣрихме какъ стана това“. Ста-